

Figuratief werkende beeldhouwster Margot Homan toont beelden in Parijs en New York

'Als dit kunst is, wil ik geen kunstenaar zijn'

De uit Oss afkomstige en in Tilburg woonachtige beeldhouwster Margot Homan heeft jaren in de clinch gelegen met een adviescommissie die vond dat haar werk 'geen beeldende kwaliteit' bevatte. Nu zij in Parijs gaat exposeren en in het voorjaar de eigenaar van de Newyorkse galerie Lumina op bezoek krijgt, meldt zij dat met enig genoegen.

● Margot Homan bij haar eigen buste.

Door Jace van de Ven

Margot Homan vocht jarenlang tegen een adviescommissie voor beeldende kunst. Zij kon niet accepteren dat die leden daarvan zonder verdere argumenten haar werk afdeed met geen beeldende kwaliteit. „Mij ging het erom te laten zien dat dit soort commissies zich niet uit mag drukken in absolute beweringen als 'geen beeldende kwaliteit'. Het ging mij om de arrogantie aan de kaak te stellen. En dat is gelukt."

„De Raad van State oordeelde dat het eigen oordeel van commissieleden niet alleen zaligmakend is. Maar toen ik bij dezelfde commissie een contra-expertise van gekwalificeerde kunstenaars overlegde, probeerde de commissie dat af te doen met een hantain 'een willekeurig aantal oordelen die wij niet delen'. Dus werden ze door de Raad van State opnieuw veroordeeld om de contra-expertise serieus te nemen. Wat een vooringenomenheid, wat een onwil, wat een verspilling van energie!"

Traditie
Margot Homan heeft iets anders te vertellen dan wat de meeste kunstcommissies willen. In haar atelier, tussen gipsmodellen, bronzen en marmeren beelden en gedichten aan de muur, komt het nauwelijks tot het afgesproken interview, de beeldhouwster houdt een niet te stuiten monoloog.

„Moderne kunst breekt met de kunsttraditie. Ik wil geen breuk met wat was, ik ben erdoor gevormd en ben er niet bang voor, omdat ik ervan overtuigd ben mijn eigen unieke werkwijze eraan toe te voegen. Juist in de beperktheid van de vorm wordt de idee geïmagineerd en de waarde belichaamd. Anders kan een kunstwerk alles zijn." Maar al die

mooit gevormde lichamen die zij hakt of boetseert, dat is toch al zo vaak...

„Nee, nee! Aan mensen die dat zeggen laat ik wel eens plaatjes zien van beelden van Michelangelo en Rodin die op het eerste gezicht op elkaar lijken. Beter kijkend zie je gigantische verschillen. De figuratieve kunst bleef nog mogelijk beelden geven aan enkele beelden te creëren. Door het samen laten gaan van sensualiteit en spiritualiteit bijvoorbeeld. Maar daar is wel groot vakmanschap voor nodig, want hoe zou je anders de ideeën die je in je hoofd hebt, precies vorm kunnen geven. En je moet natuurlijk wel iets te vertellen hebben."

Verarming

„De uitdaging van een kunstwerk meten aan de mate waarin het 'grensverleggend' of zelfs 'verontwaardigend' is, vind ik een verarming en inhoudelijke uitholling van dat begrip. Het 'grensverleggende' wordt dan doel op zich en verwordt tot een herhaling van steeds hetzelfde thema."

„Er heerst een soort terreur van de moderne kunstbeweging. Je moet moderne kunst mooi vinden anders wordt je uitgemakkt voor conservatief of reactionair. Daarom durven mensen die onzeker zijn in hun esthetisch oordeel hun echte voorkeur niet uitspreken. Het is natuurlijk aantrekkelijker om vooruitstrevend gevonden te worden en daarom gaan ze noodgedwongen mee met de mode van de tijd."

Haar oog valt op een kast waarin een van haar beelden is teruggekeerd van New York. 'Be careful, international masterpiece' heeft de verzender erop geschreven. „Heb je dat gelezen?", vraagt Margot. „International masterpiece,

● Margot Homan in haar atelier.

leuk hè." Haar beelden zijn nogal eens onderweg. Ze laat ze gieten in Italië. „Omdat het daar veel preciezer gebeurt. Als ik een klein menselijke figuur laat gieten, wil ik toch vijf afzonderlijke tenen kunnen zien, precies zoals ik het gemodelleerd heb, en geen klompje van brons van vijf tenen aan elkaar. Toen ik het nog in Nederland liet doen, zat ik achteraf zoveel te slijpen en te vijlen dat het leek of

'Mijn beelden dragen hun waarde in zich'

ik mijn eigen restaurateur was." „Wat is sculptuur anders dan de verbijsterende mogelijkheid geven van leven als één moment te vangen in de tastbare glans van marmer of brons. Dat vind ik spectaculaire expressie! De hand opereert namens de geest, soms automatisch, even geconditioneerd, een enkele keer wij en lucide. Dat is scheppen: aan de rand van de intuïtie een vanzelfsprekend samengaan van vorm en inhoud vinden. Op die manier tracht ik een uniek voorwerp te creëren, met groot vakmanschap, om zo min

mogelijk geremd te worden in het vertalen van mijn ideeën."

„Ik werk niet naturalistisch", legt Margot Homan uit, „maar idealistisch. In mijn academiëtijd, toen bijna overal alleen abstract gewerkt werd behalve in Ben Haag, kon ik ook daar niet vinden wat ik zocht. Ik wilde geen tweede Charlotte van Pallandt worden. Dus ben ik naar de lerarenopleiding in Tilburg gegaan. Ik moest daar wel abstract werken, maar via mijn diploma zou ik later in ieder geval mijn geld kunnen verdienen."

„Als dit kunst is, dan wil ik geen kunstenaar zijn, dacht ik. Al dat geworstel om menselijke emoties in een vierkant te leggen, je kunt het geloven of niet, maar letterlijk op de dag dat ik afstudeerde, ben ik begonnen met het maken van figuratief werk. Ik ben gewoon opnieuw begonnen, dingen uitproberen en 's avonds met anatomieboeken op mijn schoot. Heerlijk vond ik dat. Tijdens mijn opleiding hadden we daar niets over gehad."

Margot strijkt over een vorm die op haar werktafel ligt, een menselijk been.

„Het is een lichamelijke volmaaktheid die ver boven de anatomie uitstijgt", zegt ze. „Artistiek gezien natuurlijk. Anatomie aan zich is niets anders dan een hulpmiddel. Als je die vanzelfsprekende interne logica begrijpt, dus hoe je letterlijk en figuurlijk richting aan je

idee kunt geven, juist binnen de beperktheid van de menselijke vorm, ontdek je enorme mogelijkheden."

Voor de duidelijkheid vergeelikt Margot het menselijk lichaam met een kathedraal. „De gotische kathedraalbouwers hadden geen computers om de grenzen van de zwaartekracht te meten. Ze wisten vanuit hun gevoel hoe ver ze konden gaan. Zo gaat dat ook bij het vormen van een lichaam." Ze beweegt de draden die uit een half geboetseerd beeld steken, draden die nog een arm moeten worden. „Zo zoek ik", zegt ze, „het menselijk lichaam corrigeert iedere beweging automatisch. Het is een prachtig evenwichtssysteem, een harmonie. Als je dat aanvoelt, zijn de mogelijkheden met het menselijk lichaam onbeperkt. Kennis van anatomie is niet genoeg. Het gaat veel dieper. Alsof je iets begrijpt wat je niet weet."

Titel

Deel van het scheppingsproces van een beeld dat door Margot Homan is gemaakt, is ook het zoeken naar een titel die samenvalt met het idee dat zij heeft trachten vorm te geven.

Zoals Psyche, een figuur die niet op een sokkel staat, maar eraan hangt. Het verbeeldt de mythologische figuur die zich van de rozen werpt, maar opgetild wordt door

de zuidenwind. „Het gaat over het moment dat Psyche nog niet weet dat zij gered zal worden, over het moment juist voor de catharsis. Dit beeld gaat over het geloof in het menselijk kunnen. Over het niet te pleitler kunnen slaan zo lang innerlijke waarden je overeind houden."

Naar het beeld kijkend fluistert zij regels van Helderlin over wat ze

'Scheppen aan de rand van de intuïtie'

mens meer vermag dan de godheid.

„In tegenstelling tot de volmaakte goden kunnen wij mensen voortdurend de foute kant op gaan", verduidelijkt ze, „dat is onze tragedie, maar zonder afgrond is er niets aan, dan verlies je diepte."

Margot vind dat de waarde van een kunstobject in het object zelf behoort te zitten. „Art creates values in objects", en er niet door de beschouwer of de omgeving aan behoort te worden toegevoegd. „Die stapel stenen die in Tilburg in het De Pont ligt, vind ik mooi."

● Was bleebet aber stiften die Dichter (brons 70 cm).

zegt zij, „maar de schoonheid hangt sterk af van het prachtige licht daar en de ruimtelijkheid van het gebouw. Dat vind ik veel te willekeurig. De esthetische ervaring moet kennelijk door factoren van buitenaf opgeroepen worden. Beelden die hun waarde in zich dragen, komen daarentegen overal tot hun recht."

Docent

Na haar academiëtijd gaf Margot Homan les om in haar onderhoud te voorzien. In haar vrije tijd werkt ze aan haar beelden. Na acht jaar waagde zij de grote stap om als fulltime beeldhouwer verder te gaan.

„Dat viel in het begin niet mee. In de Brabantse galerieën waar ik met mijn werk langsgang en waar ze haar beelden buiten de deur hadden gezien, kreeg ik opvoedende preken. Ik was helemaal verkeerd bezig, vonden ze. En zo kwam ik dus in Amsterdam terecht bij galerie Lieve Hemel en later verderop in Brabant word ik nu wel vertegenwoordigd door de galerij Bonnard in Nuenen en Visser in Heusden."

Margot Homan gaat nu tien jaar haar eigen eenzame weg. Door keihard te werken heeft ze naam gekregen in kunstkringen. Ze verkoopt en wordt zelfs verzameld. Onlangs mocht ze als enige Europeaan meedoen aan een expositie van figuratief werkende kunstenaars in New York. The legacy lives, georganiseerd door ART. Dat staat voor American Renaissance for the Twenty-First Century, de toekomst dus.

Binnenkort krijgt ze een expositie in Galerie Varnier aan de Rue des Beaux Arts in Parijs en in het voorjaar is haar werk weer aanwezig bij de zien in Galerie Lumina in New-York.